

ABECÉDNIK

za

šóle po méstih.

Velja zvezan 5 kr.

(Na prodaj per c. k. méstni gosposki v Tersti in drugih primorskih soséskah.)

V TERSTI.

I. Papš, vladarski natiskar.

1846.

Opomba za bravee.

c, C	se bere kakor stari z,	Z
s, S	" " " " f,	Š
z, Z	" " " " s,	S
č, C	" " " " zh,	Zh
š, Š	" " " " sh,	Sh
ž, Ž	" " " " sh,	Sh.

O b s e ž i k.

	Str.
1. Male natisnjene čerke	1

Zlogovnik.

2 — 15. Zlogi iz glasov mej seboj podobnih	1—4
16 — 17. Zlogi s več soglasniki	5
18 —, 19. Tešej izreklivi zlogi	—
20. Enozložne besede s malimi čerkami	6
21. Velike natisnjene čerke	—
22 — 23. Enozložne besede s velikimi natisnjenimi čerkami	7

Besede za pravila, po katerih se ima po čerkah štéti.

24. Kadar je soglasnik mej dvema glasnikama	7
25 — 27. Kadar sta dva ali več ločljivih soglasnikov mej dvema glasnikama	—
28. Kadar so v sredi besede neločlivi soglasniki	8
29. Kadar se snideta dva glasnika	—
30. Kadar je beseda sestavljena	—
31 — 32. Kadar ima beseda preddevke in podevke	—
33. Déli života	—
34. Déli hiš	9
35. Pohištvo	10
36. Oblačila	11
37. Pet okčutkov	—
38. Zadržanje v šoli	13
39. Znanje mescov, dnevov, denarja, mére in vage	—
40. Opravila ljudi	15
41. Male in velike pisane čerke	26
42. Otroče igre	—
43. Male in velike ležeče natisnjene čerke	36
44. Čudoredni nauki	—
45. Pravila za poznanje čerk, za zlogovanje in za branje	43

1.

a b c č d e é f g h i j k
 l lj m n nj o ô p r s š t
 u v z ž.

2.

Zlogovnik.

a	o	u	e	i
ja	jo	ju	je	ji
va	vo	vu	ve	vi
fa	fó	fu	fe	fi
ba	bo	bu	be	bi
pa	po	pu	pe	pi
ma	mo	mu	me	mi

3.

a	ó	u	é	i
ja	jó	ju	jé	ji
va	vó	vu	vé	vi
fa	fó	fu	fé	fi
ba	bó	bu	bé	bi
pa	pó	pu	pé	pi
ma	mó	mu	mé	mi

4.

i	a	o	u	e
ni	na	no	nu	ne
nji	nja	njo	nju	nje
li	la	lo	lu	le
lji	lja	ljo	lju	lje
ri	ra	ro	ru	re

5.

é	i	a	ó	u
né	ni	na	nò	nu
nje	nji	nja	njó	nju
lé	li	la	lò	lu
lje	lji	lja	ljò	lju
ré	ri	ra	rò	ru

6.

i	e	a	o	u
di	de	da	do	du
ti	te	ta	to	tu
zi	ze	za	zo	zu
si	se	sa	so	su
ci	ce	ca	co	cu

7.

i	é	a	ó	u
zi	zé	za	zò	zu
ži	žé	ža	žò	žu
si	sé	sa	sò	su
ši	šé	ša	šò	šu
ci	cé	ca	cò	cu
či	čé	ča	čò	ču

8.

e	i	o	a	u
že	ži	žo	ža	žu
še	ši	šo	ša	šu
če	či	čo	ča	ču
ge	gi	go	ga	gu
he	hi	ho	ha	hu
ke	ki	ko	ka	ku

9.

e	é	i	o	ó	a	u
de	dé	di	do	dó	da	du
te	té	ti	to	tó	ta	tu
ge	gé	gi	go	gó	ga	gu
he	hé	hi	ho	hó	ha	hu
ke	ké	ki	ko	kó	ka	ku

10.

a	o	u	e	i
aj	oj	uj	ej	ij
av	ov	uv	ev	iv
af	of	uf	ef	if
ab	ob	ub	eb	ib
ap	op	up	ep	ip
am	om	um	em	im

11.

a	ó	u	é	i
aj	ój	uj	éj	ij
av	óv	uv	év	iv
af	óf	uf	éf	if
ab	ób	ub	éb	ib
ap	óp	up	ép	ip
am	óm	um	ém	im

12.

é	i	a	ó	o	u	e
én	in	an	ón	on	un	en
énj	inj	anj	ónj	onj	unj	enj
él	il	al	ól	ol	ul	el
élj	ilj	alj	ólj	olj	ulj	elj
ér	ir	ar	ór	or	ur	er

13.

i	e	a	o	u
id	ed	ad	od	ud
it	et	at	ot	ut
iz	ez	az	oz	uz
is	es	as	os	us
ic	ec	ac	oc	uc

14.

i	é	a	ó	u
iz	éz	az	óz	uz
iz̄	éz̄	až	ož	uz̄
is	és	as	ós	us
is̄	és̄	aš	oš	us̄
ic	éc	ac	óc	uc
ic̄	éc̄	ač	oč	uc̄

15.

e	i	é	o	ó	a	u
ež	iz̄	éz̄	ož	ož̄	až	uz̄
eš	is̄	és̄	oš	oš̄	aš	us̄
eč	ic̄	éc̄	oč	oč̄	ač	uc̄
eg	ig	ég	og	óg	ag	ug
eh	ih	éh	oh	óh	ah	uh
ek	ik	ék	ok	ók	ak	uk

16.

a	ó	o	u	e	é
vaj	vój	voj	buj	pej	měj
nav	nóv	nov	dun	ten	njén
lan	lón	lon	ljub	seb	zéb
kal	kól	kol	žup	šep	čép
mak	mók	mok	bur	cer	mér
sam	sóm	som	šuk	mek	vék

17.

a	o	e	i	u
bla	blo	ble	pli	plu
pna	pno	pne	dri	dru
gra	gro	gre	sli	slu
zna	zno	zne	cli	clu
sta	sto	ste	žri	žru

18.

ast	ost	est	isk	usk
ark	ork	erk	ist	ust
ant	ont	ent	ilk	ulk
akt	okt	ekt	iht	uht
ave	ove	evc	int	unt
art	ort	ert	ile	ule

19.

gré	grěš	grém	méh	sméh	gréh
zna	znaš	znám	rad	grad	brod
tka	tkaš	tkam	sam	psam	ksam
žge	žgeš	žgem	hlad	hlod	hlév
vre	vreš	vrem	rog	drog	drob
spi	spiš	spim	vol	volk	dolg
skli	skliš	sklim	rak	tak	vsak
zdi	zdiš	zdim	vas	klas	kvas

20.

vás	vás	nòž	kót	kòt
tát	brát	kòš	ród	bòt
dám	tám	bòb	kóst	kròp
kláf	nàš	kòl	gód	bòv
dlán	znàn	dvòr	sód	ròv
práh	pràg	bòk	móst	kòv
tur	tèrd	měč	pějt	pét
suh	směrt	sklěp	svějt	svět
gluh	věrt	čěp	tějk	ték
duh	dim	zèt	lét	léd
hud	krüh	žěp	lěp	rěp

21.

A B C Č D E É F G H
I J K L Lj M N O P R
S Š T U V Z Ž,

22.

Ank, Avš, Blaž, Brég, Čast, Čěrv, Čřep, Cvět,
 Cvil, Dvòr, Dróg, En, Év, Franc, Fric, Fànt, Grek,
 Grad, Hěi, Hlód, Hi, Hov, Hòt, Iv, Irt, Jób, Jùd,
 Kòš, Križ, Láh, Lěsk, Ljub, Ljud, Miš, Mrak, Něž,
 Nráv, Njih, Njiv, Ost, Ós, Plavš, Pòst, Pěst, Ròj,
 Raj, Snòp, Sluh, Šiv, Škat, Šět, Turk, Těrst, Urh,
 Um, Věrv, Volk, Vnúk, Zrak, Zmės, Zvón, Zvěřz,
 Znjic, Zir.

23.

Ajd, Bóg, Cil, Čič, Dráv, Ej, Friz, Gál, Hód, Ig, Jáy, Kum, Lók, Mnih, Němc, Ob, Ptuj, Rim, Šerb, Švab, Tit, Ulm, Vláh, Zar, Žid.

24.

A-dám, be-dák, cé-na, čé-lo, dé-lo, e-nák, É-va, fi-ga, gò-ra, hlá-če, i-di, Jú-da, kí-sel, lú-na, ljú-bi, mé-ra, nò-ga, nji-va, ô-če, ó-ljé, pi-šál, ri-ba, sí-la, šó-la, tré-ba, ú-ho, vò-da, zé-lje, žé-na.

25.

An-ton, bár-ka, cùr-ki, čer-ka, dèr-ža-ti, Fran-cišk, glád-ko, hlád-no, ír-hast, križ-ci, lím-bar, mèr-zí, njéz-no, ôk-no, pí-r-hi, rób-čik, síl-no, škèr-ba, tap-tá, ul-nják, vèr-hi, žèb-li.

26.

Ál-bert, Bèr-nard, Čéh-je, Dar-da-né-li, Erdé-li-ja, Fér-di-nand, Gáš-par, Hen-rík, In-dí-ja, Kár-lo-vic, Ljub-ljá-na, Mán-to-va, Núrm-berg, Ormuž, Pès-ni-ca, Rá-dol-ca, Stáv-ni-ca, Tùrk-nja, Ur-ša, Žáb-ni-ca.

27.

Bród, čer-vi, dá-jam, é-din, gnus-no, kál-no, mji-lo, mèrt-vi, rast-lji-na, re-zán-ci, ší-lo, tro-bén-ta, Vèr-šác.

28.

Bi-ster, cé-sta, dô-bra, gó-sta, hí-tro, i-gra,
já-dro, ko-pri-va, mô-kra, mó-dra, ne-vé-sta, ô-dri,
pô-pra, rê-bro, sê-stra, tá-bri, ú-sta, vër-sta, že-
brá-ti.

29.

Íz-ra-el, Jó-ab, Mó-ab, po-i-grám, po-i-šem,
po-o-bíl-šam, po-o-bla-stím, po-o-brá-zim, po-od-
stáv-ljam, po-o-stá-jam, po-o-šé-mim.

30.

Do-gná-ti, na-ště-ti, na-sméh, o-glě-da, od-
gná-ti, po-klěk-nem, po-klí-čem, pre-plá-vam, raz-
o-dě-nem, sa-mo-úk, za-sme-hú-jem, za-hvá-la.

31.

O-bó-ža-ti, ob-stá-nem, od-dá-ti, od-go-vo-
rim, od-rě-či, od-stá-vi-ti, per-i-grá-ti, per-po-ro-
či-ti, per-pu-sti-ti, pod-úst-ni-ca, pø-ra-čú-nim, raz-
í-de-jo, raz-těr-ga-ti.

32.

Brá-tov-sko, prèk-lic, ko-ri-stin, sí-nik, mla-
dén-čik, tèrp-ljé-nje, pri-já-tel-stvo, suž-nost, srò-
vost, če-ljúst.

33.

Glá-va, lás, čè-lo, sèn-ci, o-či, o-bèr-vi, tre-
páv-ni-ca, vé-ji-ce, ú-ho, mé-ča, lí-ce, nós, nos-

ni-ca, ú-sta, úst-ni-ce ¹⁾, nad-úst-ni-ca ²⁾, pod-úst-ni-ca, zob-jě, jě-zik, ne-bó, žré-lo, če-ljúst, brá-da, vrat, za-tíl-nik, pěr-si, rê-bro, hěr-bet, hěr-b-tá-nic, plě-če, žli-čí-ca, tré-buh, pó-pek, lá-kot-ni-ca, lěd-je, kovk, páz-du-ha, ko-mólc, rá-ma, rô-ka, pá-vic, perst, nôh-ti, dlàn, pěst.

Zád-ni-ca, stég-no, ko-lé-no, pi-šál, mé-ča, glě-ženj, nó-ga, pè-ta, nad-sto-pá-lo a-li nárt, pod-plát, pěr-sti.

Kó-ža, me-só, kóst, hru-stá-nic, mí-ši-ca, ki-ta, zí-la, kri, žlé-za, a-li, smerk, mož-gá-ni, pljú-če, ser-cé, že-ló-dic, vrá-ni-ca, jě-tra, če-vó, drób.

Gos-pód u-če-ník me o-po-mín-vá-jo, de naj vár-no hó-dim in ská-čem, de naj ne plá-zim ne spre-míš-lje-no po vi-sô-kim, de naj ne i-grám s nož-mí, ví-li-ca-mi, in škár-je-mi. Lah-kó bi se v glá-vo těr-čil, v o-kó vdá-ril, rô-ko rá-nil, rá-mo po-škód-val, a-li še clo nô-go zlô-mil. Bo-lé-lo bi me. Krú-lov bi lah-kó po-stál. Po-vsód bom mis-lil na u-če-ní-ko-ve o-po-min-vá-nja. Hó-čem bi-ti vá-rin.

34.

Hiš-ne dú-ri, vě-ža, klét, stop-ni-ce ³⁾, is-ba-čúm-na-ta ⁴⁾, stě-ne, ók-na, mú-sovž, kú-hi-nja, hrám, pěč, og-njí-še, dí-m-nik, pód a-li dí-le, stré-ha, vstra-ní-še.)

Na ók-nih, ne i-grám rad, kěr se lah-kó vbi-

¹⁾ Ustnice namest žnabli ali šóbe. — ²⁾ Nadustnica in podustnica namest zgórni in spodni žnabel. — ³⁾ Stopnice namest štenge. — ⁴⁾ Čumnata namest kamba.

je-jo. Ne za-pé-ram nág-lo dú-ri. Ne čerč-kam po zí-dih, in ne pi-šem po sté-nah. Mò-ji ljú-bi stá-rí-ši i-má-jo radí čéd-no hí-šo. Nó-čem jih zá-li-ti.

35.

(Po-hiš-je. Mí-za, klóp, stól, pré-dal-nik a-li kò-sten, pó-ste-lji-še, so-fá, zèr-ca-lo ¹⁾), ú-ra, po-dó-ba, jér-bas, po-lí-ca, o-má-ra, plju-vál-nik.)

Mò-ja ljú-ba ma-ti brí-še-jo zjú-trej práh iz mí-ze in o-má-re. Stá-vi-jo v réd klo-pí in stò-le. Ob-la-čí-la dè-va-jo v pré-dal-nik. Vsa-ko rěč dè-ne-jo na svò-je mē-sto. Jez ne po-má-žem mí-ze. Ne pre-ná-šam stò-lov. Ne pú-šam svò-jih re-či tú pa tám po čúm-na-ti lé-ža-ti, za-tó de mò-ja ljú-ba ma-ti ní-ma-jo to-li-kájn po-správ-lja-ti.

(Po-miz-je. Pert, sklě-da, o-króž-nik ²⁾), per-tí-čik, žlí-ca, nòž, ví-li-ce, sol-ní-ca, stek-le-ní-ca ³⁾), stěk-lo ⁴⁾.)

U-čil se bom, ka-kó se i-ma po-miz-je rá-bi-ti. Žlí-co, nòž in ví-li-ce hó-čem spo-dób-no dèr-ža-ti. Nó-čem po-má-za-ti per-ta in per-tič-kov. Glé-da-ti hó-čem, ka-kó iz-o-brá-že-ni ljud-jé dé-la-jo, kà-dar je-dó, in jih po-snè-ma-ti.

Kú-hin-ska po-só-da. Kò-tel, pòn-va, trí-nog, rós, pís-ker, sklě-da, plò-ča, to-rí-lo, kò-ža, pé-nen-ca, kú-hov-ni-ca, plóh, dēs-ka, skléd-nik, vod-nják a-li škáf, móč-ni pré-dal-nik.

¹⁾ Zercalo namest špegel. — ²⁾ Okrožnik namest tálor ali tónt. — ³⁾ Steklenica namest flaša. — ⁴⁾ Steklo namest glaž.

Kre-sá-va. Kre-si-lo, kre-sív-ni ká-men, gó-ba, že-plén-ka, své-ča, trés-ka, der-va, grèb-lja, búrk-le, klé-še.

V kúh-nji í-ma fant má-lo o-prá-vi-ti. Dèk-li-ca pak náj-de v nji več o-pra-víl. O-na mó-ra vsá-ko po-só-do po-zná-ti. Mó-ra tú-di vé-di-ti, či-mú je vsá-ka. Ma-ti po-ší-lja-jo za té-ga vó-ljo mó-jo sè-stro več-krat v kúh-njo. Vsa po-só-da se mó-ra čéd-no der-ža-ti.

36.

Klo-búk, ká-pa, o-vrát-nik, sráj-ca, pod-lék-lic, pod-jó-piè, súk-nja, hlá-če, no-go-vi-ce, pod-vè-za, čév-li, zá-pon-ki, čè-pa, rú-ta o-kó-li vra-tú, pred-pas ¹⁾).

Po-stelj-ní-na, vzgláv-je, o-dé-ja, rjú-ha ²⁾), pod-pó-ste-lja, slám-ni-ca.

Lé-po ob-la-čí-lo í-mam. Sker-bé-ti hó-čem, de se kmá-lo ne po-má-že a-li raz-ter-ga. Sto-ji ve-lí-ko de-nár-jev. Tú-di ni le-pó ví-dit, de hó-dim vmá-zan in raz-tér-gan. Za ob-la-čí-lo se za-hvá-lim svò-jim stá-ri-šem. Jez í-mam lép-ši ob-lé-ko, kòt drú-gi o-trò-ci; tó-de za-vó-ljo té-ga jih ne za-ni-čú-jem. Že vém, de le lé-po za-der-žá-nje sto-ri, de me pá-met-ni ljud-jé ra-dí í-má-jo.

37.

Vidim z očmi. Na vert glédam. Vertnice ³⁾ so rudéče. Limbarji so béli. Zvònciki so módri. Zlatéce

¹⁾ Predpas namest birtah. — ²⁾ Rjuha namest prestrala. — ³⁾ Vertnice namest gartrože.

in zlatice so rumène. Tráva je zelêna. Moj klobúk je čern. Sólnce déla, de po dnevi lahkó vidimo. Po nóci sija lúna. Vsako réc hočem dobró oglédati, zató de jo bom od nji podobnih lóčil. Kadar bêrem, nóčem bukve preblízo dèržati, zató de si oči ne poškodjem. Povsod bom imel veliko skerb za svoje oči, zató de ne oslepím. Kdór je slép, se ne móre veselít, ne zvézd, ki na nébi migljájo, ne barv ¹⁾ mávrice, ne lépih cvetlic na senožéti, ne písaniga pérja perutnine, ne drugih stvari, ktére očem dopádejo.

Slišim s usésmi. Bíje ena, dvé, tri, do dvana-jstih. Govoriti slišim. Otróka slišim vékati. Mati klíčejo. Se ne dam dvákrat klícati. Grem précej. Tiče slišim prepévati. Slišim prijétno gódbo ali múziko. Veselí me, de slišim. Slišim náuke in opominvánja svojih stářišev. Ne bi mógel govoriti, ako bi nikóli ne bil slišal. Gluh bi bil in ném ali mütast.

Vóham s nósam. Módre vijólice, klínčiki ²⁾, vertnice in druge cvetlice lepó dišijo. Písane túlipe ali kljúnčiki ne dišijo. Merha smerdí. Brez potrebe ne hódim na take kráje, kjer hudo diši, zakaj smrad je nesdráv. Moji stářiši odpirajo dúri in ókna, zató de se sapa v staníci izčísti.

Pokúšam s ustmi. Smúkovce ali jágode in čéšnje so sladke. Zelêne jábelka so kisle. Vsaka jéd je druge céne. Jéd mi ne diši, če sim bolán, ali ímam sláb želódic. Le tóliko hočem jesti, kólikor mi moji ljubi stářiši pripustijo.

Čútim po célimu živótu. V perst sim se vrézal; sklélo me je. S glavo sim terčil; bolélo me je.

¹⁾ Barva namest farba. — ²⁾ Klinčík namest nagelčík.

V ôginj sim sègel; spèklo me je. Sólnce síja; mi je toplo. Sneží, zèbe me. Várval se bom, de se ne terčim; ne vrèzem ali ne spèčem. Dobro se hòcem obnášati, zātó de ne bom tepèn.

38.

Rad hòdim v šólo. Kádar v šólo stópm, pozdrávim nar poprej gospód učenika, pòtlej svoje součénce, pa se vsèdem na svoje mésto. Ne igráam z rokámi. Ne šumím z nogámi. Ne máham okóli sebe. Ne šepetám. Glédam v bukve ali na tablo. Poslúšam, kar právijó gospod učenik. Kar kážejo, glédam. Deržím v spomínú, kar nam povedó. Prásajo me; vstanem, in jim odgovorím. Mi vkážejo brát; bèrem na glas in počási. Drugikrat mi vkážejo vkúp štet; to storím s veseljem. Prijazno me poglédajo, in réčejo: dobro si poslúšal. Všeč mi je, de me takó pohválijo. Ura bíje. Šóla končá. Búkve záprem. Se postávím v réd proč iti. Se priklónem gospod učeniku. Grém iz šóle. Po pótí ne postájam. Tiho in lepó grém narávnost domú.

39.

Svojim ljubim stářišem povém, kar sim se naučil. Bèrem jim kaj iz svojih búkvic. Kmálo bom tudi znal takó hitro brati, kakor se govóri. To bo mene, in moje ljube stářiše prav veselilo.

Dans smo se zópet nékaj nóviga navádili. Gospod učenik so rekli: Sedem dní stori en téden. Vsak dan ima drugo imé. Vse jih znam imenováti. Pervi

dan se kliče nedelja, drugi ponedeljik, tretji tvôrik, četerti srêda, pëti četèrtik, šestì pètik, sêdmi sobôta. Trideset dni se šteje na en mèsic. Mèsici se kličejo: prosènic, svečan, sùšic, máli traven, véliki traven, rôzni cvet, mali sérpan, veliki sérpan, kímovic, kozopersk, lístopad, grúden. Dvanájst mèscev ali dva in pèdeset tédnov gré na eno célo léto. Jez imam pèt lét in sêdem mèscev.

Létne čase imamo štiri, namréc: spómrad, léto, jèsen in zimo. V spómradì dan rase, sólnece pergréva, čéšnja in bréskev cvèteti, travnik se ozelenì, slávic pòje. Mene razvesèljvajo pisane túlìpe in lepó dišéce vijólice. Po léti je dan nar daljši, sólnece nar bòlj perpéka. Tistikrat se dobijo čéšnje, smúkovce in marélce. Sètve zorijo, in délavni kmét prenáša ob zètvi rad vročino. V jesèni se dan zópet skrajša, in zrak je bòlj ójster. Listje na drevésih se orumenì in počási dol pada. Zdaj mi dajo mati jábelk, hrúšek ali grózdja za kosílo ali zájterk. Oče me vzámejo seboj v tergátev ¹⁾, če sim se dobro učil. Po zimi vòda zmerzúje, slábi pádajo kakor béle snéžne muhe iz oblákov doli. Kadar je dostí snegá, se na sanéh vózijo. Rad hódim v šólo, tudi kadar zèbe. Gospod učenik so rekli: mraz krepí. Pa ne smém iti précej k pèči, kadar iz šóle domú pridem. †

V šóli sim se štéti navadil: èdin, dva, trije, do dvájset. Gospod učenik so nam denár kázali, vinar, pol krajcerja, krajcer, gròš, peták, desetico io dvajsetico. Krajcer ima štiri vinarje ali dva pol krajcerja. Peták ima pèt, desetica desèt, dvajsetica dvajset krajcerjev.

¹⁾ Tergátev namest bendíma.

Vém tudi, kakó se méri in vága. Suknò, pertje, plátno se méri na vátle. Vátel ima štiri enáke déle, ki se jim četerti pravi: Dvé četerti ¹⁾ storíte pol vátla. Žíto, bób, gráh, ovs, prosó se méri na vagáne ²⁾. Vagán ima štiri četerti ali ósem délov. En ósmi del ima dvé mèrci.

Mléko, vino, vól, jèsih méríjo na pinte ali bokále. Pinta ima štiri máselce. Sládkor ali cúker, kafé in več drugih rečí vágájo s tehtnícó ali vágo. K temu se vzame kamnítna, želézna, svinčèna, medèna téža. En fúnt ima štiri četerti, vsaka četert ima ósem lótov. Gospod učeník so vátel pokázali, posódo èniga pinta in èniga máselca, téžo fúnta, četerti in lóta. Vse sim dobro ogledával.

Gospod učeník so obljúbili, de bodo še kaj več od téga povédali. Bom že prav poslúšal.

40.

Kadar iz šóle domú pridem, pozdrávím précej ljube stárise, brate in sèstre. Bukve dénem na svoje mésto. Poprósim krúha ljubo mater. Igrám nékoliko. Poprášam mater, ali mi dajo káko délo. Po délu vzamem zópet búkvíce v roké. Prebíram zópet kar sim se v šóli učil. Bèrem, kar se bo jútri v šóli bralo. Matí mi kaj právíjo. Poslúšam jih pazlivo. Matí mej tem zmiram délajo. Posprávljajo oblačíla. Pregledújejo perílo. Popravljajo, kar je raztergano. Zášíjejo nogovíce, srajce in obrísáče ³⁾. Tú in tám

¹⁾ Četert namest kvárt, kvárta ali fèrník, — ²⁾ Vagán namest mècelj. — ³⁾ Obrisača namest vantla

kerpo ¹⁾ peršijejo, če je kjé ljuknja. Zmiram skerbijo, de zópet poprávijo, kadar je kaj razterganiga. Várvati se hóčem, de ne bom tolikajn raztergal, zato de ne bodo iméli mati tóliko oprávití. Tudi gerdó je, če sim raztergan. Oni plétejo nogovice, kape, rokovice, podvéze in take rečí. Šívajo in déljajo nóve srajce, kríla, rúte za vrat. Večkrat dobím bélo srajco, in od časa do časa čiste rjuhe. Čversto je, in pobère nesnágo iz živóta. Zdrávo je. Mati déljajo tudi čépe ²⁾. Spirajo nabráne róbcíke ali táceljne in špíce, in jih tiblájó ³⁾. Gréjo v kúhnjo, in poglédajo, če se jedí dobro in várčno kuhajo. Tudi samí kúhajo. Vse dajo kuharci iz hrambe po méri in vági, kar je potrešno, in poté zópet záprejo. Gréjo na terg, in kúpíjo sdaj jedí, sdaj kúhinske posóde, sdaj lanéniga in konópna predíva, de ima dékla kaj présti, sdaj súkanika ⁴⁾ in préje za pletítev, sdaj to, sdaj uno. Terzijo, in ne plačújejo pre dragó. Pa dólžní nikoli ne ostánejo. Vse vkúpíjo v nar bóljšim času, ko so vse rečí nar bóljši kúp.

Moja sêstra móra bití povsód z máterjo. Ona móra v kúhnji glédati in pomagati. Móra káko posódo čistiti in se učiti kúhati. Mati jo učíjo gospodiniti. V éumnati móra mize in prédalnice brisati, in vse čisto ohraniti. Mati večkrat právijo: ótrok moj, imáj zmiram skerb za čistost. Čista naj bósta óbraz in róka, čista perito in obléka. Ona móra tudi šívati, pletí in kerpati ⁵⁾. Ona pléte že nogovice zá-se. Motá súkanik in préjo. Perívcu daja perilo kós za kósam, in vse zapíše, zato de se nič ne pozábi in ne zgubí. Hódi z máterjo na terg, se učí spoznávatí róbe, to je, dobre od

¹⁾ Kerpa namest blék. — ²⁾ Čepa namest asba. — ³⁾ Tíblati namest péglati. — ⁴⁾ Súkanik namest cvírn. — ⁵⁾ Kerpati namest slikiati.

slábih ločiti, jih prav ceniti in po ceni vkupovati. Móra varvati máliga otróka, in mu pomagati se oblačiti: Zvečer móra zapisati, kóliko so jedí in druge reči stale. Móra izračúniti ali izrajtati, kóliko so mati zá-nje dali. Potém mati napovéjo, kaj se bo drugi dan zjutrej kupiti moglo.

Oče gréjo po svojim délu in po svojih opraviilih. Zgóda¹⁾ začnéjo délati, zato de več storijo. Za célo hišo skerbíjo. Mej tem, ko jez v šóli sedim in se učim, si denárjev slúžijo, zato de imamo kaj jesti. Od njih dobívam tudi oblačílo in vse, kar imam. Oni plačújejo za šólo, zato de se mórem kaj koristniga učiti. Plačújejo najemnino za stanováliše in oskerbíjo vse, kar nam je tréba. Denárji, ki jih mati strósijo, prídejo tudi od njih. Velíko se zá-nje trúdíjo. Oni so skérbni oče. Večkrat prídejo trúdni domú. Takrat grém dóbrimu očetu napróti do vrát, in jih prijazno pozdrávím. Prášajo me, ali sim se pridno učil. Pokázem jim, kar sim pisal, in bém jim kaj. Pohválíjo me in réčejo: denár in blagó se ti lahkó vzame, tega pa ne, kar si se naučil. Prášajo tudi mater, kakó de sim se zaderžal. Vesélo jih poglédam, za kaj vse storím, kar jim na očéh vidím, zato de jih nikóli ne žalím. Se vsédemo k mízi. Tú imamo dôbrih jedí. Dans kako mócnato jéd in ríbe, jútri mesó in opresnino, kákšinkrat tudi pečenino. K vsaki jedi kruha pergrízújem. Prášam stáriše, iz čésa je vsakτέρα jéd napravljena.

Kmetvavic ali oráč nam dája večí del tistih reči, iz ktérih se perprávljajo naše jedí. On gré s drevésam ¹⁾ po njivi gor in dol, in tèrga s čertálam

¹⁾ Drevó namest plug,

zemljo, de se zrahljá. Potem séja pšenico, jčmen, gráh, léčo ali tudi druge sémena na njíve. Iz sé-menskih zernic pridejo zeléne zélišca, ki déljajo sté-bla, storíjo klásje, in na zadnje stojé tam ko zrêlo, ruméno žito. Pótle pridejo kmetjé s sèrpmi in zá-njejo zrêle stébla blízo tal. Tú se jih več pestí vkúp déne in v snópje zvéze. Vesél pride sdaj hlapec s vózam na pólje, naloží snópje na vóz, in kadar je zverhama naložéno, ga popné s žerdjó in v skédenj pélja. Tam se žito mláti, zérne se déne v vréce ali záklje, in kadar se hóče iméti móke, se jih pélja v mlin. Kmet se s žítam veliko potí. Tudi domáčo žival, kakor: kúretno, gosí, race, golóbe, jágnjeta, óvce, kóze, prešiče, teléta, krave, vóli in kónje redí kmet s velikim trudam, in nósi večí del tega v mésto prodájat.

Mlinar méle iz žita móko v mlinu ali v véter-nici. *Pék* péče iz móke žémlje, kífelne, préce, in druge sórte kruha. *Kúharica* naprávlja iz móke cmóke¹⁾, móčnik, pogáče, paštéte, tórté in druge móčnate jedi.

Mesó, ki ga jémo, pride od jágnjet, óvnov, pre-šičev, telét, volóv. *Mesárji* kótejo živíno, in jo sé-čejo na prodaj v mesnici. Drugo mesó pride od do-máče perutníné, kakor od gosí, rac, kokóši, golóbov in več takih.

V lógih in gojzdih živíjo tudi še druge živáli, ktérih mesó jémo, kakor: merjásci, jeléni, zajci, serne in tiči. *Lóvci* jih lovíjo s psámi, in jih stréljajo, ali jih s mrézo polovíjo.

Ribe živíjo v vódi. *Ribci* se pó-nji okóli vó-

¹⁾ Cmok náмест knedel.

zijo, in jih lovijo s tèrnkam ali s mrézo. Málo jih zá-se obderzé, veči del jih prodájo.

Nektéri ljudjé imájo poséбно s tim oprávití, de v velikih vertih sémena séjajo, iz ktéríh zrásejo: zé-lje, répa, korénje, vohróvt, soláta, špináča, čebúle, séléna, peteršil in druga opresnina. Taki ljudjé se klíčejo zertnárji. Oni s velikim trudem kopájo, gnojijo, zalívajo, presájajo in oprávljajo več takih dél. Svojim otrókam velévajo pléti, gráh in bób na pál-čice pervezávati, ali káko drugo láhko délo oprávljati. Opresnina je zdrava, in perpušéno mi je, de je smém več jesti kakor mesà.

Drugi šadijo različne rodne drevésa, rahljájo zemljo okóli stárejših dèbel, jih gnojijo in zalívajo. Drevje čistijo od gosénic, ki bi sicer cvét objédle, iz ktéríga zrásejo dobre hruške, jábelka, čéšnje, bréskve, slíve, oréhi. Prav veselje je iti na sádni terg. Tú mi kúpíjo oče ali mati kaj, če sim se dobro učil. Mi dajo pa le zréliga sádja, zató de ne obolí. Nikóli ne jem prevéč na enkrat. Drev, ki sadú ne rodi, posékajo, okléstijo, razcépijo in za dreva v skládnice zložijo, ali pa jih tesárji, sódarji, kolárji, mizarji in več drugih rokodélov ¹⁾ in umétnikov za različne opráve zdelújejo.

Vinográdniki sadijo terte v vinógradu, iztlá-čijo sók iz grózdja in ga prodájo kakor móšt ali vino, kadar denárja potrebújejo. Moj oče píjejo per mizi víno s vodo méšano, meni pa dajo píti samo vodo. Ljudjé samí malo sádja povžíjejo, ktéríga priredijo. Veči dél dajo na pródaj. To je pač za mestnjáne prav dóbro, ktéri ne obdelújejo ne pólja, ne vinó-

¹⁾ Rokodel namest antrahar.

gradov, nimajo ne trávníkov ne gójzdov, in ne redijo živíne. Jez hočem kméte prav iz sercá rad iméti, in jih spoštováti, ako ravno nimajo takó lépih oblačil, ne takó gladkih obrázov in takó vglájeniga jezika, kakor mestnjáni. Nikóli nóčem pozabíti, de nam ti kréпки ljudjé živež dájajo.

Ti dóbri ljudjé dajo nam mestnjánam tudi nékaj denárja nazáj, ki so ga za svoje reči dobili. Oni si kupújejo rázne reči, oblačila, posódo, oródje, kar v méstu rokodéli in ométniki izdelújejo, in se na kmetih ne dobi.

Klobučár déla klobúke iz vólne, iz dlak domáчих in dívjih zajcov in pibrov, jih obárva černo, zeléno ali drugáči, kakor se jih hoče iméti. Stare klobúke poprávlja in jih vnóvič bárva. Rad nósím okrógel klobúk, kteri me sólnca in dežja váruje.

Kerznár déla kosmáte kápe, kosmáte rokovice, kožúhe in štíceljne iz kóž ráznych živál, kakor: ovác, vólkov, lesic, medvéđov, kún, máčik, domáчих in dívjih zajcov, njústov, popelíc, jázbicov, dihúrjev.

Učénic móra kožuhovino po léti večkrat pretrezti in od prahú očistiti, zató de se móli va-njo ne vgnjézdijo, ktéri bi sicer dlake odjédli, in tako té oblačila pokváрили. Meni oče ne kúpijo kosmáte kape, kér ni zdravo, ée je glava pregórka.

Pertar in *suknár* tkáta iz volne perte in súkno, jih dasta *bárvarju* ¹⁾ različno pobárvati, in jih tistim prodájata, ki s platnam in súknám kupčújejo. Meni kúpijo oče móčno, pa ne pretánjko súkno, zató de dálje terpi, ia de vender velíko ne stojí.

So tudi *svilotkárci*, ki iz svilopréjkine ²⁾ préje baržún ali žamet in rázne róbe déljajo, postávím: ka-

¹⁾ Barvar namest farbar, — ²⁾ Sviloprejka namest židna gosénca.

múko ali *táfet*, *átlas*, *tanjčico* in *tráke*¹⁾ razne barve in dobróte. Oni prodájo svojo róbo premóžnišim ljudém.

*Krajác*²⁾ ali šivar déla oblačíla iz súkna in plátna. Meni dajo očé zadósti dolge in širóke oblačíla narediti, zató de se mi prilézejo, in de jih lahkó več lét nósim. *Krajác* vé, kakó jih móra narediti; učil se je na to. Ima tudi délavce. Učénic móra *stare oblačíla* razdirati, kétre se imajo obrniti. Tudi žena pomaga šivati.

Irhar izdelúje jérhovino za hlače in rokóvice iz kózjih in sérnjih kóz, iz kóz jelénov in divjih kóz. Gúmbe³⁾ za súknjo, podléklic in hlače se dobí per *gúmbarju*; brončéne pa per *zapenklárju*, ki iz kotlovine, medeníné in tombáka tudi okóve, lánce ali kétime, káveljne, záponke, žlice, toríla in več takíga izdelúje.

Nektéri ljudjé nósjó srebérne gúmbe, ki jih *srebrárji* délajo. Tí umétniki délajo tudi záponke, tabakére, ostróge⁴⁾, verče, žlice in več drugih rečí iz srebrá, kétre večí del imenitni ali premóžni mestnjáni kupújejo.

Pleténe ali tkáne nogóvice se dobíjo per *nogóvičárju*. Déla se jih iz volne ali iz lina, ali iz svíle⁵⁾ in pobárva se jih.

Moja mati plétejo nogóvice zá-me in za mojiga očeta iz sprédeniga lina ali iz volne, zató de jim ni tréba dati denárja za plétenje.

Podpláte pod čevle strojí *strójar* iz krávjih,

¹⁾ Trak namest pandele ali flók. — ²⁾ Krajač namest žnidar.

— ³⁾ Gumb namest knóf ali botón. — ⁴⁾ Ostroge namest špironi. —

⁵⁾ Svíla namest žída.

volóvskih in kónjskih kóz. Úrbase za čévle in škórnice déla iz teletin.

*Čevljár*¹⁾ vrezúje úsnje po podobah, in déla iz njega čévle, pantófelne, ali škórnice. Déla tudi volnène in svilene čévlice za gospé. Njegova žena pripravlja préžo, s katero si čévle šiva, in jih róbi s vózkimi tráki.

Takó je še več ljudi, ki déljajo oblačila. Njih oródje déljajo zópet drugi rokodéli in umétniki. *Édin* déla to, eden to. Dobro je, de vsak človek kaj *drúgiga déla*, zakaj človek ne móre sam vsega storíti, *česar* mu je tréba. Tudi bi ne mógel nič *drúgiga* storíti, ako bi si mógel sam délati, oblačilo in k temu, potreéno oródje. Moj oče, postávim, ne bi mogli iti iz dóma po svojih opravilih.

Drugi rokodéli so, ki hiše stávjajo in pohišje déljajo.

Zidárji zidajo zide, k čimur potrebújejo kámnja in opék ali céglov, ápna in péska.

Kamnórez réže iz pešéniga kamna in apníka práge, stopníce, police, škerli in takiga več. Tudi nadnícarji ali podajáci pomagájo poslópja zidati. Oni donášajo kamne, opéke in mávto, zató de zidárji lahkó zmiram neprenéhama déljajo.

Opékar déla opéke iz ila in jih žgè v cégovnici ali opéknici.

*Tesar*²⁾ stávi óder na hišo. Prèkle perbiva in jih pokriva s skódlícami. Nektérikrat, posebno v méstu, se hiše krijejo z rávnimi tanjkimi opéki, kér več terpé, in so bolj várne zavóljo ógnja. S opéki krije strého *króvic*. To je nevárnó délo, per ktérim se

¹⁾ Čevljár namest šuštar, — ²⁾ Tesár namest cimperman.

móza prav várvati, de mu nič dóli ne pade, in de on sam doli ne smúkne. Tudi s kotlovino ali svíncam krijejo stréhe.

Mizar ¹⁾ skoblí ²⁾ déske, déla dúri, oknjáke in pód vloži. On déla prédalnice, omáre, mize, klopi, stóle, stólice, podnóžja, okrájnice, vlóge, škrinje in več drugih reči. K temu mu je tréba rázniga lesá, terdiga in méhkiga, domáçiga in ptújiga od različnih barv. Bárvar namáze marsktére reči s različnimi bárvami, zató de so lépsi, in de dálje terpijo.

Steklár ³⁾ ókna vdelúje. On nas prevídi s šípami, stèklami, steklenicami, svetilnicami, latèrnami in s več takim. Stèklo délajo v steklénicah ali glazútah iz zdróbljenih kreménov in lúgaste soli; tudi iz razbitiga stèkla, ki ni za nobèno rábo, se lahkó brez težáve stèklo naredí de je za kaj. Za raztopítév kreména je treba veliko derv.

Ključávníçar ⁴⁾ déla ključávnice iz želéza, nárbe, kljúke in páhe per dúrih, tudi kljúče za zaklép in, odklép. On déla okóve, omréžje ⁵⁾, ráznje in več drugih reči. Želézo se najde v górah, je s zèmljo zméšano, se pa s topljénjem od nje lóči in v prèkle zlíva ali tolče.

Lončár stávi peči. On déla iz lončárske zemlje ali glíne mnogotére lončène posóde, peči iz majnhnih in velikih káhel, skléde, okróžnike, piskre, lonce, torila in verče. Posódo dobro posuši in jo žgè v péči, de se še bólj vtèrdi. Pótle jo prevléče s néko steklénasto rečjó, ki se ji lóš pravi, in se v ógnju posóde

¹⁾ Mizar namest tišler. — ²⁾ Skobliti namest óblati. — ³⁾ Steklar namest glazar. — ⁴⁾ Ključavničar namest šlóser. — ⁵⁾ Omrežje namest gartre.

prime. Lépši in tánjši posóda se déla iz porcelána-
ste zemlje.

Sodár ¹⁾ déla leséno posódo, vodnjáke, posóde za moko hraniti, sóde, čebre, kadi, védra, kopélnice in več takiga. K temu mu je tréba tánjko skóbljenih déskic, ki se jim právi dóge, in se s želéznimi ali lesénimi obróči vkup véžejo.

Kositrár perprávlja mnogotére posóde iz kositra in svinca, kakor: okróžnike, svéčnike, záponke, skléde, lónce, verče, žlice in več takih.

Kotlár déla iz kotlovine velíke in majhne kótle za varitev vóla ²⁾ in žgátev žgánja, tudi drugo posódo, vmiválnice, pónve, verče, žlice, vodnjáke, steklenice. Déla žlébe za stréhe in pokriva hiše in zvoníke s kotlovino. Kosíter in kotlovino nájdejo v górah *szemljo* zmešana, ju očístijo in pótle v plóče zlivájo.

Drugi rokodéli déljajo drugo polúšno posódo in domačísko oródje.

Kolár déla kóla, táčke ali samokólnice, drevésa in bráne. *Kováč* jih okúje in vdéla ná-nje šínje. On déla tudi sekíre, zátloke, serpe, kóse, rásohe, gnójne víle, lánce ali kètine, klése, róse, žerjávnic in več tákiga. Kuje tudi konje.

Sedlár in *jermenár* délata sédla, komòte, jerména, berzde, oglavníke iz kónjskih, kravjih in volóvskih koz, ali pa iz kordvána in iz óvčjih koz.

Verrar ³⁾ déla iz lanéniga in konópniciga prediva vervi ⁴⁾, prevóze ⁵⁾, motóze ⁶⁾, vóze ⁷⁾, páse in biče.

¹⁾ Sodar namest pinter. — ²⁾ Vol namest píra ali bíra. — ³⁾ Verrar namest štrikar. — ⁴⁾ Verv namest štrik. — ⁵⁾ Prevóza namest špaga. — ⁶⁾ Motoz namest žnora. — ⁷⁾ Voža namest velik štrik.

Sitar perprávlja sita.

Ti ljudjé veliko zalóge nadélajo, zato de se vsaka réč précej per njih dobí, kadar se je potrebuje. Imajo délavce, kateri jim za pláčo déljajo.

Učenci se mórajo dva, trí ali več lét učiti, so mojstru in délavcam podložni, kér se mórajo od njih učiti, in oprávljajo márskej po hiši, če ne mórejo še veliko oprávití v délavnici. Mojster jim dája hrano in večkrat tudi oblačílo, jih odvèže od dolžnosti se dálje učiti, kadar znajo že dobro délati in so navádne léta v náuku prestáli. Takrat se veselijo, in déljajo pótle ko délavci.

Oče so mi rékli, de me hóčejo scásama soznániti še s več rokodéli in na zadnje tudi s umétniki. Veselím se tega, in perzadévati si hóčem, de bom njih oródje in opravila póznal.

Oče skerbíjo, de zamórejo s dnarjem, kar si ga s délam prislúžijo, vse perprávití, kar nam je tréba. Jez hóčem pomagati várvati, poséбно kér ne mórem še denarja slúžiti. Kadar pa odrásem in bom lahkó délal, se hóčem tudi déla lotiti, de ne bo tréba stárisem tóliko denárjev zá-me potrosíti. Mej tem, kadar se nauécím, zpišem in zračúnim ali zrajtam, hóčem tú pa tám per délu perpomóci in storiti kar mórem. Hóčem, postavim, namest očéta ali matere kam iti, kaj prinésti, kaj povárvati, pomagati v čúmnati posprávití, na manjšiga brata glédati, zato de ne pade, mizo h kosilu napravljati, oblačila izščetiti ali izkertáčiti in očístiti. Hóčem vse storiti, kar je v moji móci. Takó se navádím od mladih nóg déla, kar je prav koristno, ker pride čas, de bom tudi jez, kakor moj oče zdaj, neprenéhama délati mógel.

41.

a	b	c	č	d	e	f	g	h
A	B	C	Č	D	E	F	G	H
i	j	k	l	m	n	o	p	
I	J	K	L	M	N	O	P	
r	s	š	t	u	v	z	ž	
R	S	Š	T	U	V	Z	Ž	

42.

Oče ali mati mi pripustijo tudi kaksinkrat igrati, kadar so s menoj zadovoljni. Igram mnogotere igre. Pa nimam veselja, ako sam igram. Razveseljujem se rad s svojimi bratmi ali sestrami, ali s součenci, ali s otroci našega soséda. Tisto rad igram, kar hočejo igrati oni. Lobe-

ramo pa le take igre, kakoršne nam jih stariši pripustijo.

Čadaj enkrat kegljauo, pa ne v isbi, ampak v vèzi, na dvorišu, nar rajši pa na vertu. Kègle postavljati se verstimo. Drugikrat igramo lóv¹⁾ na velikim prostóru. Eni iz mej nas so lóvci²⁾, drugi pa se delajo, de so zajci, jelèni in serne. Se dajo vloviti. Várujemo se per temu, de en drugimu oblačil ne raztèrgamo ali ne omázemo.

Večkrat igramo s óblico. Edin verže óblico na kvíško; drugi jo pa zópet v zraku vlovi. Vsak ima per temu svoje namenjeno mésto. Počín

¹⁾ Lov namest jaga. — ²⁾ Lovic namest jager.

igravic ne da oblici per sebi na tla
pasti.

Kadar veter piha, igrám na
prostóru s drakónau, kteriga si sam
iz popirja naredim. Izpustim ga,
de ga veter zmiram više vzdigva, in
ga na motózi vlčém, kámor hócém.
Tako visoko se vzdigne, de se ga ko,
maj vidi.

Kadar sim bil še manjši sim
igral ravno in uerávu, tudi sim
jezdáril leséuiga kóuja. Sedaj
igra s njim moj manjši brat.

Součenci igrámo večkrat vojake
ali soldáte. Pustim vselej ptujimu
otróku čast biti oficir; namest tega
vzamem jez rad bóben in hodim na-
prej. Mali vojaki vsi enako po-
stopáje, gréjo za menoj. Vse móra

per temu porédama iti. Kdor nóče
slušati ali oboguti, móra iti k profózu.
Tu se ojštro godi.

Na našem dvorišu ali na mi-
stovžu se tudi lahko igra s obrócem.
Pred seboj ga točim, in tečem za
njim. Obrácati se móra, kakor jez
hóčem,

Kakšinkrat poskušam s drugim
fantam za stavo kamučue kroglice
ali orehe takó ročno v jámico potá-
kati, de zópet iz nje vùn ne grejó.
Če ne zadérem, ali če zópet vùn
vtičejo, zgubim orehe ali kroglice.
Tu móram tádaj prav dobro páziti.

La stavo tekati mi ni pri-
pušeno, moji stářiši tega nóčejo. Oni
práviyo, de se per temu človek od-

več vgreje, in de se lahko spodtakne
in hudo pade. Ubogam jih.

Tudi po drevju pláziti in
gúgati se mi ne pripustijo, razun
kadar so sami zraven. Oni prá-
vijo: lahko bi se ti kaka nesreča
zgodila. To tádej opustim.

Kakšinkrat se razveseljujemo
s igro, kjer si zastave dajamo. Vse-
demo se vkróg, in si dajamo pra-
šanja, postavim: ktere živali živijo
v vodi? ktere v zraku? ktere v
gozduh? is česa se delajo oblačila,
klobuk, čevli, nogovice, srajca itd?
Ktere živali ali zeliša jemo mi?
Kteri rokodéli nam delajo oblačila?
kteri pa poslopja? kteri delajo po-
hišje? Kdor ne ve prav odgovo-

riti, móra dati eno zastávo, ktera se mu še le konec igre nazáj da. Tu je večkrat kaj smišniga. Tudi mati se k nam vsedejo, kadar niso zadržáni.

Večkrat igrámo čokodéle. Per ti igri máhamo s rokámi ali s nogámi tako, de se lahko spozná opravilo znánik rokodélov. Takó posnemam jez sdaj krajáča, sdaj kolárja, ali zidárja. Na tanjko jih posnemam, zato de se lahko vgane, kar predstavljám. Pedor ne zadéne, da eno zastávo. V isbi, kjer ni dosti miz, stolov in omár, igrám tudi rad slépo uisš. Oči si dam dobro zvezati, de nič ne vidim. Dražijo me, in jez tipam okoli sebe, de koga primem,

ktéri móra pôlle mene naměstiti. Per-
temu se móra várvaťi de se kam ne
vdári, nič na tla ne verže in ne
razbíje.

Imam tudi plošiče, s kterimi pe-
vúto oblico edin proti drugimu
bijemo. To rad igram. Oče prá-
vijo: zdravo je, zakaj s tim se človek
prav zmerno giba. Tudi oni kakšin-
krat s nami igrajo. Veseli me,
oblico prav velikrat lepó obokasto na-
zaj bití; de na tla ne pade.

Kadar moji stářiši hočejo, de
naj se s igro malo hrúpa dila, ker
jih boli glava, ali ker v bližnji sta-
nici otrok spi; takrat igraimo po
navadi pôsle. Edin naróčí kaj dru-
gimu, kar móra ta kómu tretjimu od

besede do besede povedati. S tem se učimo, kar se nam naroči, kōmu porēdama in natānjko povedati.

Škvartauui mi neigramo, zakaj per ti igri nismo takō veseli, kakor kadar hodimo, tēkamo, kinkamo in skācemo. Igramo za orehe, češplje in take reči. Viskoli se ne kregamo, in takō ne vstane hrup, kadar mora biti vse tiho. Plācam postēno, kar zgubim. Učil sim se, de moramo biti postēni tudi per igri.

Kadar sim sam, in smēm igrati, si zrezujem zrisane podobe, hiše, drevesa, živali. Tēujo si naredim, jo kažem, in povābim k temu domače ljudi. Moja sestra pa igra s svojo puuco. Ti dela

oblačila, jo lepo oblači in dela s njo, kakor s živim otrokom. Mati ji to pripustijo, in pravijo: stem se moraš učiti, kakó se ima delati s otrokmi in jih oblačiti. Dela si krajčas tudi s kuharjem. Ma, redi iz svoje malice ¹⁾ razne jedi, za kar je prav malo posodico v dar dobila. Vse prav porédama in ročno poprijéma, kakor vidi v kuhnji. Mati jo za voljo tega hválijó. Téz se nič ne pečám per teh igrah, ki so samo za déklice.

Čikoli ne igrám dalje, kakor mi je pripušéno, in précej jenjam kadar prejde čas, če bi tudi me nar

---

¹⁾ Malica namest južina.

bôlj veselilo še dalje igrati. Drugi-
krat bi sicer ne smel zopet igrati.

Tudi ne igrám nobenih nevar-
nih iger, kakor je postavim, dèrsa-
uje na lèdu; tudi ne s rečmi, s kte-
rimi bi lahko sebe in druge poškod-
val, ne s uožui, vilicami, stèklami,
mèci, piškami, ôgijem, in s ta-
kimi rečmi. Se ne obešam zad na
vozè. Vè mečem, kakor malopridni
otrôci, kamov ali suèzuib kèp,
ne bijem okoli sebe s bukvami; nič
ne storim, kar bi vtègnilo biti gerdò
in nedostójno. Dobro poslušam, kar
mi stářiši in uèeniki pravijo, in
sim jim pokòrin.

43.

<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>č</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>
A	B	C	Č	D	E	F	G	H
<i>i</i>	<i>j</i>	<i>k</i>	<i>l</i>	<i>m</i>	<i>n</i>	<i>o</i>	<i>p</i>	<i>r</i>
I	J	K	L	M	N	O	P	R
<i>s</i>	<i>š</i>	<i>t</i>	<i>u</i>	<i>v</i>	<i>z</i>	<i>ž</i>		
S	Š	T	U	V	Z	Ž		

44.

Po igri se začnem zópet učiti, kadar pride ura. Rad igram, kadar sim se učil; pa se tudi rad učim, kadar sim igral. Vsaka reč móra iméti svoj čas. Ne lenárim. Gospod učenik práviijo: lenóba je začétik vsiga hudiga. Kdor noče délati, naj tudi ne jé. Rábi čas, kádar ga imaš. Nobén dan naj ne préjde brez ktériga dobriga déla.

Doklér sim mlad, hočem poséбно priden biti, človek kaše v mladósti, kaj hoče biti v stárosti. Kar se Jánezik ne uči, se Anšè ne bo več navádil. Kar zamóreš dans storiti, ne odnašaj na jutrišnji dan.

Posèbno vsako jùtro se mòram uèiti. Jùtrejna zárja ima zlató v ùstih.

Gospod uèenik právijo tudi, de se s dèlam in s zmèrnostjo svoje zdravje takhó ohráni, in me večkrat opominajo, de naj ga várujem. Zdravje je boljši ko bogástvo. Zmèrin bódi v jèdi in pijáçi, in boš stár in málokda j bo-lán. Odveè je nezdrávo. Se jé, zató de se šivi, pa se ne šivi za jéd.

Gospod uèenik povéjo vèasi tudi káko majhno zgódbo. Enkrat je sedèla o tihim mraku zveèer Terézika, pèt lét stara dèklica, sama per oknu, in je glédala v jasno nebó. Nakljúçi se, de njeni oèe k nji pridejo, ter jo prášajo, kaj néki ravno sdaj takó zamáknjena premišljúje. Zópet mi je, odgo-vori Terézika, ljubi Bog na misel prišel. Jez se li bojím, de me nima rad. Vmíri se, ljubi ótrok, ji oèe odgovorijo, jùtri pojdeš lahkó prav zgóda j s meno j se sprehá j at, in vidila boš gotovo, de te Bog ljubi. Sdaj perprávi se iti spát.

Drugi dan se je Terézika sprebudila, úrno oblekla, in na dùri oèetove stanice poterkala, ki so ji prijazno napróti prišli. Hóèeš zájterkvati ¹⁾? jo vprašajo. Lepó zahválím, odgovori dèklica. Tàda j pa tudi jez noèem zájterkvati, zató de lahkó précej gréva. O preljubeznjivi, predobri oèe! reèe Te-rézika, jim róko poprimši in s njimi vesélo èez stopnice skakljá je, kakó se tega sprehó ja veselim. Zúna j pred vratmi prideta do pisaniga travnika, ki je bil ozáljšan s nar različnišimi in s nar lepšimi cvetlicami. Oh, preljubi oèe! zavpije dèklica,

¹⁾ Zajterkvati namest fruštikati.

de bi smela saj nekoliko teh cvetlic vtergati! To smēs, otrok moj. In ferk! Terézika je na travniku, in terše na desno in na levo nar lépsi cvetlice. Kdo pa déla té lépe cvetlice tukaj? praša ona. Noben človek ni v stanu, rečejo oče, tákšine cvetlice narediti. Saj pa vertnár? Ne, ljubi otrok, sam ljubi Bog déla take cvetlice. Vertnárji jih znajo li v zemljo saditi in presájati. Sdaj vém, reče Terézika, ljubi Bog stori, de cvetlice rásejo, in vertnárji jih presájajo v svoje verte. Kdo je pa té cvetlice sem vsadil, morde kak vertnár? praša Terezika. Ljubi moj otrok! odgovorijo oče, ljubeznjivi Bog sam je stóril, de té cvetlice tukaj rásejo. Ali ni to zá te veliko veselje? in ali ne vidiš sdaj, de te ta Bog rad ima? Oh, to se vé, de me móra on rad iméti, ker mi je tukaj tako veselje napravil, in mi darúje takó lépe cvetlice. Ne samo té cvetlice, perstavijo oče, dobivaš ti od Njega, ampak vse, kar imaš in kar te veseli. Jez bi ti ne mógel dajati ne hrane ne oblačila, ako bi ne bil Bog rastljine in šivali vstvaril, od kterih dobivamo šiveš in obleko.

Ali je Bog, praša Terezika, vse šivali in rastljine vstvaril? Vse, ótrok moj, rečejo oče. Ako bi vsi ljudjé vkúpaj si perzadéli, bi ne mogli še ne ène take travice, veliko manj pa nar manjši šival narediti. O, zavpije na tó Terezika, kakó mogóčen móra biti ta Bog, ki zamóre vse storiti! In tudi kakó dobrótljiv, otrok moj, oče perstavijo, zakaj on stori vse človeku v razveseljenje! Ali se ti ne godi prav dobro na temu travniku? Se vé de, prav dobro! Komú se imaš za tó zahvaliti? prašajo oče. Že vém, odgovori ótrok, dobrotljivimu Bogú, ki je vse vstvaril, kar je na temu travniku

in kar je na celimu svétu. Ljubiš pa tega mogóčniga, dobrotljíviga Bogá? Rada bi, odgovori Terezika, ko bi le védila, kaj mi je storiti. Kaj storiš, prašajo oče, kadar hočeš meni zkázati, de me ljubiš? De li mignete, storím, kaj mi vkásete. Vas prosim za tó, kar mi je tréba, in zahválím se vam za tó, kar mi daste. Tudi vam večkrat pravím, de ste mi vi prav dober oče. Vidiš tádaj, právijo oče na dálje, kákor se proti meni obnašaš, takó se móraš tudi proti Bogú zadèršati, če ga hočeš ljubiti. Móraš tádaj Bogá za vse prositi, se mu za vse, kar préjmeš, zahváliti, in mu tudi káksinkrat réči, de je on prav dober, prav mogočen, ljubeznjív Bog. Rada bi mu to rekla, odgovori Terezika, ko bi ga li kádaj kjé dobila ali vídila. Dobri otrok, réčejo oče, Bogá ne móre nobén človek viditi, on pa nas vidi in sliši povsód; on vé še clo vse naše misli. Povsod mu tádaj lahkó s besédami ali s mislimi svojo ljubezen skážeš. Zlásti pa njegovo vóljo moraš spolnováti, kákor si do sdaj mojo voljo spolnovála. Tudi to, réče déklica, bi iz sercá rada, de bi li védila, kaj Bog od mene terjá. On terjá od tebe, réčejo oče, de imáj rada vse ljudi, de ljubi vse ljudi. O, to hočem rada storiti! réče Terezika.

Kakó pa véste, ljubi oče, de je to Bošja vólja? Ali vam je to povédal ljubeznivi Bog? Tega ravno ne, otrok moj, réčejo oče, tode drugim ljudém je bil on povédal, de je to njegova vólja, de se vsí mej seboj ko brátje in sestre ljubimo.

Ali so vsi ljudjé mej seboj brátje in sestre? praša Terezika. Se vé de, otrok moj, réčejo oče, zakaj Bog je oče nas vsih.

*Tãdaj hočem, reče Terezika, vse ljudi ljubiti
ko svoje brãte in sestre; nikoli jih nečem razšã-
liti; hočem s njimi zmiram ljubeznivo in prijazno
ravnãti, in jim kar premórem dobriga skazati.
Stóri to, ljubi moj otrok; pred vsim pa spoštúj
stãriše.*

Ótrok ne boš védno ti,
Kar si ti sdaj, to so óni b'li;
Ino kar so óni sdaj,
Bódeš tudi ti kadáj.

Jez te ljubim, ótrok mòj!
Te prijazno pogledújem;
Vènder, kar ti škòdit vtègne,
Ti previdno odrekújem.

Starši kar ti prepovéjo rezo kdáj,
Vbógaj précej, in ne poprašúj: zakáj?

S brãtmi ino sèstrami vednó lep mír imãj,
Rãda jim, če imaš, čèsar jim je treba, dáj.

Brata ne ovãdi, k' malo pregreši,
Dáj mu čas, boš vid'la, se še spokori.

Svojoglávnosti se váruj pred svem,
S'cer boš s njo nadlèžna sèbi in ljudém.

Poslušaj le, ljubi moj otrok! sklénejo oče, kar v šoli in v cerkvi učijo, in boš zmiram več se navádila, kakó zamóreš biti Bogú dopadlíva.

Poslušajte, otróci! so učenik perstávili, hočem vam sdaj še kaj več povédati, kaj vam je storiti, de boste dopádlí ljubeznívimu Bogú.

Ljúbi ótrok moj! ne stóri níkdar kaj,
Kár obžálovati mógel bi kadáj.
Misli, pač kakó biló bi žalostno,
Ko bi zdih'vat' mógel: de sim stóril to!
Kákor je vijólčín módri cvét zakrit,
Bódi dober, če se ravno te ne vid'.

*Húdimu se koj v začétku zoperpostávi.
Iz máliga se pride na veliko.*

*S póslí ravnaj prijazno in vljudno,
in ne déljaj jim slušbe težávniši. Část in
dobro plačilo sta dober spodbádik k délu. Služiti
in nehvalešnost dobiti boli. Kaj bi si šélel, ako
bi mógel ti služiti?*

*S sosédmi šívi v míru, in postréšniga
se jim skazúj. Modrejši perjénja. Prepiravca
se je tréba ogíbatí.*

Rád vsaktériga poslušaj,
Ki od tebe kaj želí,
Tudi préjdin te poprósi,
Stóri mu prijazno tí.

Ce slépic hrómiga nósi, prideta obá naprej.

*Mej součenci bodite si prijazni in
poslušlivi; pa ne zbirajte si hudobnihto-*

varšev. Po hudi tovaršii rada glava boli. Boljši je samimu biti, kakor pač v hudobni tovaršii. Moj otrok! če te vabijo hudobni otroci, ne poslušaj jih.

Vbogim in potrebnim skušajte po svoji moči in s priprošnjo pomagati.

Dober otrok se nikól' ne veseli,
 Kádar vidi, de kdo drugi kaj terpi:
 Drugih bolečine čuti mu sercé,
 In se veseli, kadár se veselé.
 Réveža ne zaničuj, naj kdórkol bo:
 On je človek, kakor ti; kaj češ na to?

Vbošic biti je dovolj prositi. Boljši je dati kakor prejeti.

Otroci, bodite resnični in odkrito-serčni. Kdor se enkrat zláše, se mu málokďaj več verjáme. Ena laš drugi róko podaja. Resnica obstoji, laš mine.

Tuditistim mórate dobro storiti, kteri so vam kaj hudiga storili.

Sovráži hudobijo,
 Katéro kdo stori;
 Pa človek, ki jo déla,
 Nikdár se ne čerti.

Boljši je krivico terpéti, kot krivico délati. Če ste vi sami se pergrešili zóper kóga, perzadévajte si posebno pregréšik popráviti in razšáleniga za odpušánje prositi. Dobra beséda dobro mésto najde.

Ne zmikaj nič blišnjimu. S malim se

začne, s velikim se končá. Krivično blagó ne tékne. Kakor peršlo, takó prešlo. Zvesta roka celo dešelo prejde. Kar svét ima sdaj skrito, bo enkrat vsim očito.

Ne skušaj nobénimu škodvati. Kdor drugim jamo kóplje, lahkó sam vá-njo pade. Ljubezen ne stori bližnîmu nič šáliga.

Gospod učenik večkrat právijo: hakor boš ti proti drugim, takó bodo tudi drugi proti tebi. Pogostoma nam rečejo: storite ljudém vse, kar hočete, de bi oni vam storili.

Še clo šiválim nesmém nalaš bolečine naprávljati, ali jih brez potrebe moriti.

Nar manjšiga červiča ne vmorit' naláš,
Življenje Bog mu da, in mu ga ti ne dáš.

Gospod učenik nam večkrat goreče perporočujejo, de naj te nauke spolnûjemo, in právijo, otroci, ako boste te nauke spolnovali, se vam bo gotovo dobro godilo. In imajo prav; zakaj jez večkrat skušam, de je dobro po njih šivéti. Hočem jih pa tudi zmiram na tanjko spolnováti.

45.

Kmalo bom abecédnik proč djal, ker sim že v stanu vse, kar obséže, še precej dobro brati. Pótlej dobim nove bukvice, v kterih je veliko kóristnih nauk in povésti. Gospod učenik so mi zadnjič rekli: vidiš, otrok moj, kolikaju se zamóre s marljivostjo naučiti in storiti!

To sam spoznam. Pred nekimi meseci nisim še nobene čerke poznal; sdaj bîrem natîsnjeno in pisano s slovenskimi ali latinskimi čerkami. Še se spómnim, kakó so bili začeli gospod učenik, de sim se tega navadil.

Vsak glas so mi gladdkó izrekvâli, doklér sim jez ravno takó ga za njimi izrêkel, pa so mi njegovo znamnje na tabli pokazali. Dali so mi pravîlo:

Gladdkó izrêci vsako čerko, zató de se jo précej lahkó od drugih razlôci.

Posebno, so rekli gospod učenik, glej na naslédnje čerke: a, o, u; e, é, ó, ô; b, p, v; c, č, s, š, z, ž; d, t; g, h, k; l, lj; m, n, nj; v, u. V izrekvanju jih ne smêš nikoli preménjati. Vsaka čerka ima svojo posebno izrêko in svoj posebni glas.

Kadar sim začénjal po čerkah šteti ¹⁾, so mi rêkli učenik, de a, e, é, i, o, ô, u, se kličejo *glasniki*, druge čerke pa *soglasniki*. Na tó so mi djali, de naj jih izrekujem. Jez sim jih vse dobro izrekval.

Potem so k njim po eniga, dva, tri do štiri soglasnike pridévâli, in mi pomîgali, de naj jih vkúp izrêčem. Potem so djali: sdaj si same *zloge* izrekval.

Zakaj glasnik, kteriga ali sámiga ali pa s enim ali več soglasniki takó izrêčeš, de en sam krat zîneš, se kliče zlog.

Gospod učenik so me opomnili, de móram v izrekvanju zlogov dobro ločiti *predtêgnjene* glasnike od *zatêgnjenih*. Rekli so mi: kadar ima glasnik *ojster vdar* (´), je *zatêgnjen* ali dolg.

¹⁾ Po čerkah šteti namest puštâbirati,

Tadaj so mi vkazali téle zloge izrekvati:

dém,	dés,	dé;	dám,	dáš,	dá;
grém,	grés,	gré;	dlán,	klás,	prág;
jém,	jés,	jé;	ród,	kóst,	spím;
sném,	snés,	sné;	sklí,	sklím,	zdi.

Kadar ima pa glasnik težik vdar (´) je *predtègnjen*. Rekli so mi tadaj učenik naslédnje zloge izrèkvati:

brát,	náš,	znán;	nòž,	kòš,	bòb;
zèt,	kmèt,	sklèp;	dim,	žèp,	krùh.

Tudi znamnje (˘), so gospod učenik rekli, pomeni zatègnjenje glasnika. Zató so mi djali, de naj skušam izrekvati še téle beséde: rêci, rêči, kônja, žèna, po nôči.

Se posebno vam moram rêči, so na tó gospod učenik perstavili, de se čerka *l* na koncu zloga málokraj izreče, ker se v govorjenju namest nje *u* sliši. Takó beríte: dal, kal, pral; del, mel, šel, mrel; lil, pil, pol, polž, čul, minúl.

Kadar sím prišel do beséd dvéh in več zlogov, so mi dali splošno pravilo za razdelenje zlogov.

Zloge razdéli, kakor se jih v govorjenju deli. Vkazali so mi, jim na usta gledati, izrekvali so mi gladáko več beséd, in jez sim jih iz glave po čerkah štel. Ložej spolnovati to poglavitno pravilo, so mi dali naslédnje posebno pravilo:

Je soglasnik mej dvéma glasnikama, ga jemlji k naslédnjimu zlogu, postavim: o-če, ma-ti, pe-ro.

Lj in *nj* se ima za eno samo čerko, tadaj: pa-nji, bo-lje itd.

Sta dva, ali je več soglasnikov mej dvema glasnikama, jemlji zadnjiga k naslédnimu zlogu, postavim: soln-ce, star-ček, mor-je, ver-žen.

Kadar sim znal že dobro rabiti té pravila, so mi gospod učenik več besed izrekvali, ki začnejo s dvema in tremi soglasniki, in rekli, de naj jez sam še več drugih povém, kakor: brada, brat, drog, drago, grablje, grem, kriv, krov, kruh, pravim, pridem, starši, stran, trebuh, trešim, trideset. In so mi to pravilo povédali:

Dva, trijé taki soglasniki, ki se radi od konca besedi snidejo, tudi v sredi vkup ostanejo, in jemlje se jih k prihodnimu zlogu, postavim: ga-bri, do-bra, ko-pri-va, né-dri-je, nem-ško, re-bra, se-stra, tol-sto.

Sta zapored dva glasnika, jemlji posledniga k prihodnimu zlogu, postavim: Jo-ab, I-za-i-ja, po-i-šem.

Kakor je beséda sestavljena, takó se tudi razstavlja, postavim: ob-i-ti, raz-bi-ti, na-smeh-nem, o-bri-ti, ob-er-ni-ti, raz-i-ti, na-slo-nim, o-šiv, za-vze-ti.

Gospod učenik so me opomnili, de nekatere besede s zlogmi: brez, do, iz, med, na, nad, o, ob, od, per, po, pod, pre, pred, pri, raz, spo, spre, so, zo, za, začnejo (kličejo se preddévki), in so mi dali pravilò:

Vsaki tak preddévik stori za se en zlog, in njegove čerke ostanejo vkup, kadar se deli beséda, postavim: brez-du-šen, do-i-dem, iz-i-dem, med-sta-vim, na-pi-čim, nad-lo-ga, o-vit, ob-i-dem, od-i-dem, per-tli-kó-vic, po-tre-bin, pod-lo-ga, pre-ú-min,

Drugikrat so mi pokazali take beséde, ki se končajo na naslédnje zloge (kličejo se *podévkí*): ač, aj, ak, an, ar, ast, at, ček, čik, è, ed, ej, ic, ik, it, je, jek, liv, nat, niv, ost, ot, ov, ski, ški, stvo, štvo, vit, zko, itd.

Pa so mi povédali pravílo:

Podévkí, ki začnejo s soglasnikam, ne vzamejo k sebi po navadi nobeniga drugiga soglasnika, postavim: Ton-ček, Drej-čik, krav-jek, mar-liv, lju-bez-niv, ploš-nat, gor-ski, der-zo-vit, itd.

Podévkí, ki začnejo s glasnikam, potegnejo k sebi soglasnik, ki je pred njimi, postavim: kra-jač, ču-vaj, vo-jak, vo-ljan, ši-var, be-dast, go-tov, itd.

Kadar sim začenjál brati, so me gospod učeník s rezam, nadpičjem, dvapičjem, piko, prašájem in podpičjem soznánili. Povédali so mi, zakaj de so, in so jih prepóne imenováli; zató, ker stavke in beséde, ki vkup ne grejo, mej seboj lóčijo, in takó góvor prepénjajo. Dali so mi tadaj naslédnje pravílo:

1. Per prepónah naj nekóliko postojím, in sicer:

- a. per rezu enomálo;
- b. per podpičju nekóliko več;
- c. per dvapičju še več;
- d. per piki pa nar več, in mej enim odstavkam in drugim nar dálje.

2. Per piki naj s glasam padem.

3. Per prašaju in podpičju naj s tako preménjenim glasam berem, kakor se po navadi stori, kadar se praša, ali od veselja, bolečine, začudenja glas zažène. Kadar je pomén govóra že popolnoma, naj tudi, kakor per piki se oddáhnem.

Znamnje razdeljenja ali vézanja kaže, de dvé besédi ali dva zloga vkúp grésta.

Za branje so mi dali to splošno pravilo: Béri s navadnim in zmèrnim glasam takó, kakor govoríš.

Gospod učenik so se s menoj veliko trudili; hočem jim biti za tó prav hvaležin, in si prizadévati, jim s lepim branjem veselje délati. Vselej si bom prizadel takó brati, kakor so me tólikrat učili, zató de me bodo ljudjé prav in lahkó razuméli.

